

RAOLLA

Raising awareness and opportunities of lifelong learning for low achievers

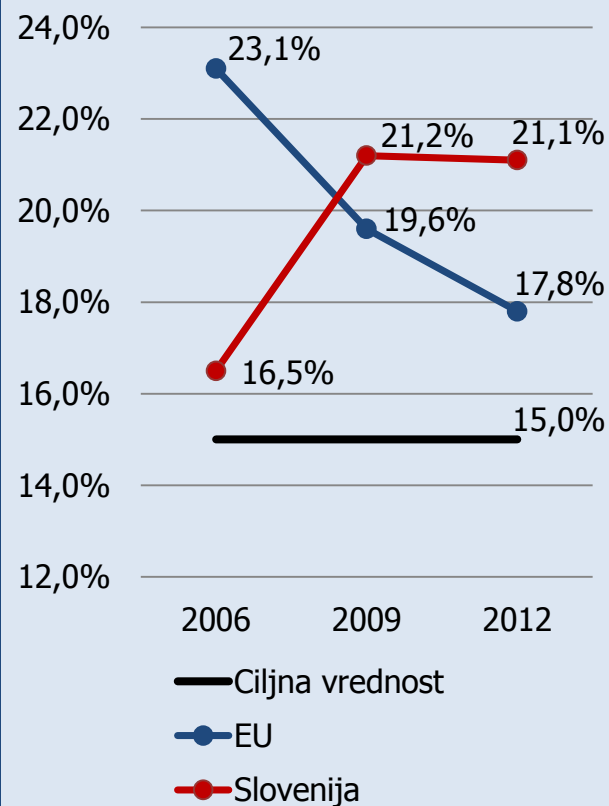
Približajmo priložnosti vseživljenjskega učenja vsem

Predstavitev projekta

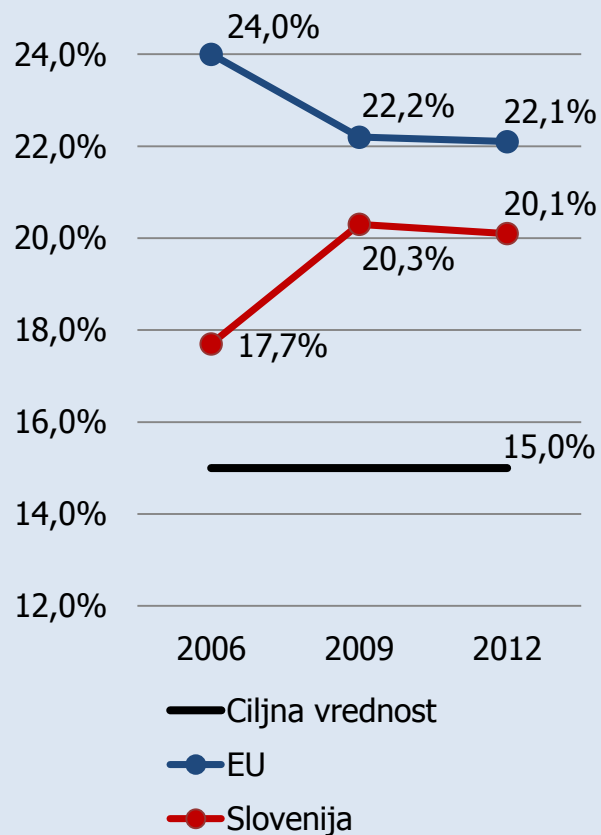
Projekt Evropske komisije: uresničevanje evropskih ciljev v nacionalnem izobraževalnem prostoru

Nedoseganje evropskega merila »do leta 2020 delež petnajstletnikov, ki ne dosega temeljne ravni bralne, matematične in naravoslovne pismenosti v raziskavi PISA, pod 15 %«

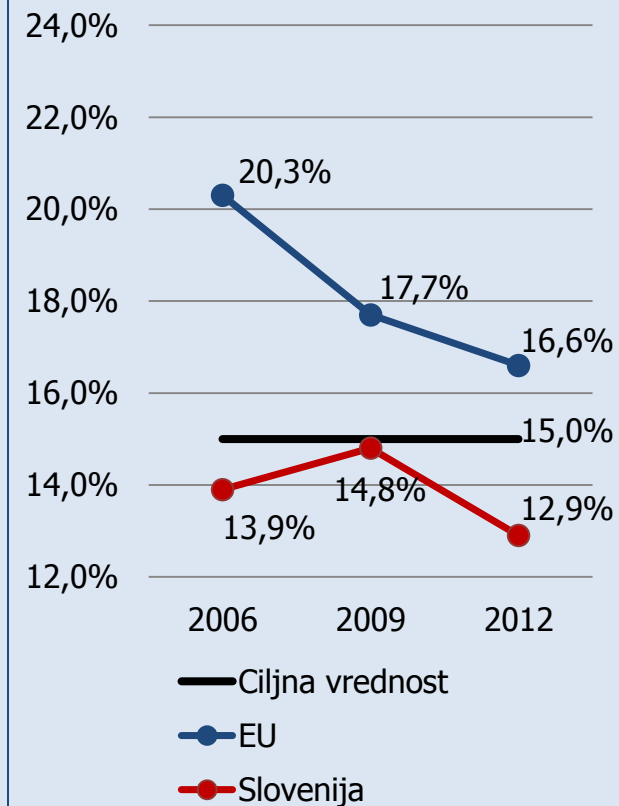
Branje

Matematika

Naravoslovje

POTEK

- Priprava, preverjanje in oblikovanje pristopov za spodbujanje učne uspešnosti
- Znanstveni posvet
- Delovna srečanja z drugimi strokovnimi zavodi
- Okrogle mize
- **5 strokovnih regijskih posvetov in delavnic za učitelje, ravnatelje in svetovalne delavce**
- **5 delavnic za dijake**
- Predstavitve medijem in nevladnim organizacijam
- **Predstavitev MIZŠ**

REZULTAT

- Z različnih teoretskih in raziskovalnih perspektiv:
 - osvetlili problematiko učno manj uspešnih mladostnikov v slovenskem izobraževalnem prostoru
 - oblikovali raznolike pristope za izboljšanje njihove učne uspešnosti

Učna (ne)uspešnost: pogledi, pristopi, izzivi

I. UČNA NEUSPEŠNOST DANES

Učna (ne)uspešnost slovenskih mladostnikov v evropskem kontekstu (Urška Štremfel)

Nizki bralni dosežki v raziskavi PISA 2009 (Mojca Štraus)

Bralna pismenost in motivacija za branje v kontekstu družbenih sprememb (Klaudija Šterman Ivančič)

II. ODNOSI IN ČUSTVA KOT DEJAVNIKI UČNE USPEŠNOSTI

Odnos do znanja in učna uspešnost mladostnikov (Alenka Gril)

Kontekstualiziranje (ne)uspešnosti poučevanja in učne (ne)uspešnosti (Tina Vršnik Perše)

Vzgojni slog staršev in učiteljev kot podpora oziroma ovira otrokovim učnim dosežkom (Tina Rutar Leban)

Spodbujanje čustvenega in socialnega učenja kot ena izmed možnosti doseganja kakovostnejšega znanja (Ana Kozina)

III. DRUGI DEJAVNIKI IN PRISTOPI SPODBUJANJA UČNE USPEŠNOSTI

Retorika in argumentacija kot dejavnika učne uspešnosti (Janja Žmavc)

Spodbujanje učne uspešnosti učencev s pomočjo razvoja podjetnosti (Blaž Zupan, Franc Cankar)

Z neformalno pridobljenim znanjem do učne uspešnosti (Polona Kelava)

Spodbujanje državljanske vednosti – pot k aktivnemu državljanstvu (Eva Klemenčič)

Ugotovitve

- Evropsko sodelovanje na področju izobraževanja se širi in pogloblja
- Odprta metoda koordinacije (OMK) – nova oblika vladavine
- Prevlada ekonomskih ciljev izobraževanja nad socialnimi
- Neselektivno sprejemanje evropskih agend v slovenskem izobraževalnem prostoru

Kako do leta 2020 in naprej?

- Vzpostavitev ustrezne institucionalne strukture
 - izkoriščanje vseh potencialov OMK
 - kritično sprejemanje evropskih agend
- Na podatkih temelječe izobraževanje (*angl. evidence-based policy making*)
 - kontekstualizacija in poglobljeno (nacionalno) osmišljanje in povezovanje podatkov
- *Dobro vladanje (angl. good governance)*
 - Krepitev sodelovanja (strokovnjaki -javnopolitični odločevalci - šole)

Odnos do znanja in učna uspešnost

dr. Alenka Gril

ODNOS DO ZNANJA = pomen in vrednost znanja za posameznika

- prepričanja, stališča, zaznavanje, vedenje do znanja, učenja in izobraževanja
- Oblikuje se v interakciji z drugimi (šola – kurikulum, učitelji, vrstniki, starši, družba)
 - pojmovanja in standardi vrednotenja vedenja/učenja in dosežkov/znanja

DRUŽBA ZNANJA - na znanju temelječe gospodarstvo

- inovacije, IKT, fleksibilnost, vseživljenjsko učenje

IZOBRAŽEVANJE za družbo znanja:

- usposabljanje za **kompetence** za trg dela

-> sprememba **izobraževalnih ciljev** (OŠ, SŠ, Univerza)

- zakonodaja, kurikuli - učni načrti, pouk

-> **prioritete**: pridobiti **uporabno/prenosljivo znanje**
in **ustrezne kompetence**

- **kompetence** = **znanje+veščine+osebni odnos**

-> sprememba **pomena** in **vrednosti znanja**
in izobraževanja

=> **ODNOS DO ZNANJA** dijakov

(raziskava CRP2010, Gril idr. 2012)

Pragmatični odnos do znanja prevladuje.

- **večina dijakov vseh smeri** šol (1/3)
- pomembni **formalni vidiki izobraževanja**, cenijo le **uporabna znanja** – tehnika, zunanje motivirani
- **proceduralno znanje** pomembnejše od vsebine
- nižji učni uspeh

Znanje in izobrazba sta nepomembna za večino dijakov.

- **znanje ceni** ½ dijakov – z višjim učnim uspehom
- **izobrazbo ceni** le ¼ dijakov – z višjim UU, a ne vsi

Učno neuspešni niso (več) izjema v negativnem odnosu do znanja/izobrazbe.

Kako spodbuditi pozitivni odnos do znanja ?

ANALIZA PREPRIČANJ IN STALIŠČ dijakov do znanja kaže, da se poudarjanje **uporabnosti znanja** in **pridobivanje kompetenc** odraža v **pragmatični usmerjenosti** v izobraževanju, ki se povezuje z **razvrednotenjem znanja in izobrazbe** ter **nižjim učnim uspehom** (nižje ravni znanja, manj znanja, pol-znanje, neznanje).

- > **Cilje izobraževanja** na vseh ravneh **usmeriti v razvoj znanja** - temeljno, koherentno, poglobljeno.
- temeljno znanje je „prenosljivo“ in omogoča pridobivanje ustreznih kompetenc (veščin) pri delu
- > **Pedagoški proces** osrediniti na **soustvarjanje znanja**:
 - avtonomija in sodelovanje učencev,
 - vzbujaati interes in notranjo motivacijo,
 - vzpostaviti znanje kot vrednoto in objektivni standard.

- > Zagotoviti uvajanje **evropskih smernic** v slovenski izobraževalni sistem na podlagi **kritičnega premisleka** o:
 - nacionalnih specifikah,
 - vlogi znanja in izobraževanja v družbi prihodnosti,
 - potencialnih učinkih na psihosocialni razvoj otrok in mladostnikov,
 - izvedbenih možnostih v pedagoški praksi.
- > Zaustaviti prilagajanje izobraževanja trenutnim zahtevam gospodarstva.
- > Potrebno je **raziskovalno-razvojno podprto** uvajanje sprememb v pedagoško prakso.

Smernice

- Kako zmanjševati velike razlike v pogledih na ravnanje (poučevanje) med učitelji in učenci oz. dijaki?
 - Krepitev zavedanja o procesno naravnanih praksah in pojmovanju
 - S spreminjanjem subjektivnih pojmovanj se spreminjajo tudi ravnanja učiteljev
 - K spreminjanju subjektivnih pojmovanj učiteljev (in posledično ravnanj) prispeva profesionalni razvoj
- Predpogoj za spreminjanje pojmovanj in ravnanja učiteljev = zagotavljanje **pogojev** za profesionalni razvoj + prepoznavanje (in upoštevanje) **potreb** učiteljev
 - Učitelj
 - sam usmerjevalec svojega lastnega razvoja in
 - kritični profesionallec
- **Nadaljnje raziskovanje:** *kaj bi lahko spremembe, ki bi učitelje (in sistem) spodbudile na tej poti*

Ugotovitve

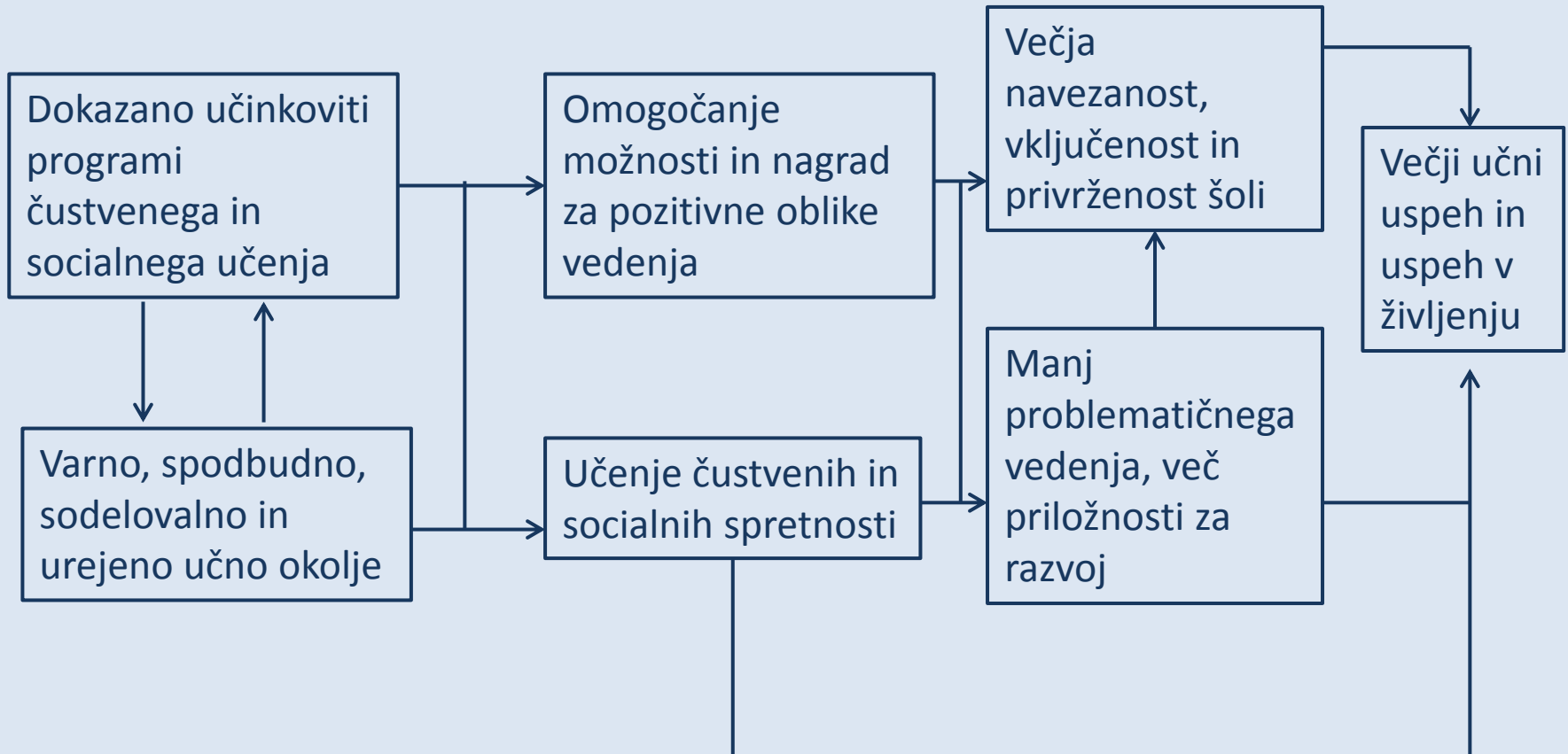
- z večjo mero avtonomije in odgovornosti v razmišljanju, ki jo odrasli prepuščajo mladostnikom, spodbujajo analitičen in kritičen pristop k razumevanju situacij in vsebin, kar se odraža tudi v dosežkih mladostnikov
- vzgojni slog staršev ter učiteljev se povezuje z dosežki njihovih otrok, učencev

Predlogi

- izvedba obsežne nacionalne raziskave o odnosih med dijaki in učitelji v Sloveniji ter primerjava z državami, v katerih so dosežki mladostnikov v raziskavi PISA višji od slovenskih
- oblikovanje in izvajanje dodatnega strokovnega spopolnjevanja s področja vzgoje ter vzpostavljanja odnosa z učenci/dijaki za učitelje
- diseminacija rezultatov raziskav med starše in učitelje (predavanja za starše, predstavitve za učitelje)

Spodbujanje čustvenega in socialnega učenja kot ena izmed možnosti doseganja kakovostnejšega znanja

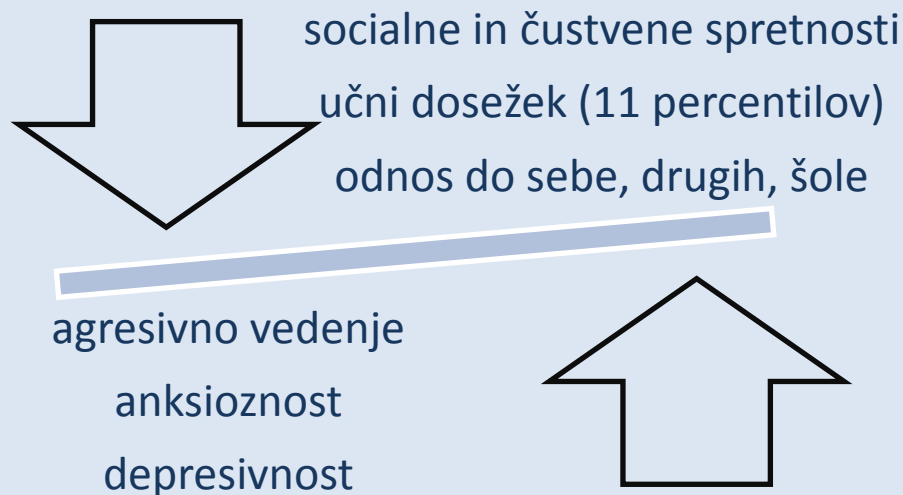
dr. Ana Kozina

(Zins, Bloodworth, Weissberg in Walberg, 2004)

Socialno in čustveno učenje in učni uspeh (Durlak idr., 2011)

- 213 raziskav, 270 000 otrok in mladostnikov

Načrti za naprej: Preverjanje učinkovitosti programa socialnega in čustvenega učenja FRIENDS (Barrett, 2005) v osnovnih šolah v Sloveniji.

1. pozitivni učinki - vsaj 6 mesecev
2. učinkovito izvajajo učitelji na šoli
3. učinkoviti na vseh stopnjah šolanja
4. kakovost programov:
 - postopnost
 - aktivnost
 - razporeditev časa
 - usmerjenost

“Ti pa moraš res vedno imeti zadnjo besedo!”

- CILJ: R&A kot pomembni jezikovni strategiji VŽU
 - **Razumevanje narave komunikacijske situacije** (tj. razumevanje razlike med “konfliktom” in “sporom mnenj”).
 - **Utrditev lastnega položaja z besedo** (tj. ozaveščanje o moči jezika v komunikacijski situaciji in vplivu na učno uspešnost).
 - **Uspešnejše komuniciranje** (tj. ozaveščanje o konkretnih strategijah za oblikovanje/razumevanje prepričljivega in utemeljenega stališča).
- PROBLEM: R&A kot dejavnik učne uspešnosti
 - **nizki dosežki pri nalogah višje ravni bralne pismenosti**, ki so povezane z utemeljevanjem (PISA)
 - **pojmovanje** R&A v Sloveniji
 - **odsotnost** R&A iz eksplicitnih učnih vsebin, **razdrobljenost, arbitrarnost, samoumevnost** v obravnavi
 - R&A med učenci in učitelji **zaznani kot dejavnik uspešnosti, aktivnejšega udejstvovanja**

Rezultati, spoznanja in perspektive

- Vključevanje konceptov R&A v interdisciplinarno raziskovanje ViZ pomembno dopolni spoznanja o učni uspešnosti.
- Redukcija retorike in argumentacije na raven drugotnih (naključnih) elementov pedagoškega diskurza NI ustrezna perspektiva, ker gre za:
 - pomembna vsebinska elementa,
 - nepogrešljivi metodološki orodji pedagoškega procesa.
- Potrebujemo:
 - **retorično in argumentativno senzibilizirane učitelje** (retorično-argumentativna kompetenca kot del pedagoškega usposabljanja)
 - **sistematično in celovito obravnavo znotraj ViZ vertikale** (R&A kot kroskurikularna tema);
 - **produktivno širše javno okolje** (kakovostno raziskovanje in prakticiranje).

Učna uspešnost, samopodoba in neformalno pridobljeno znanje

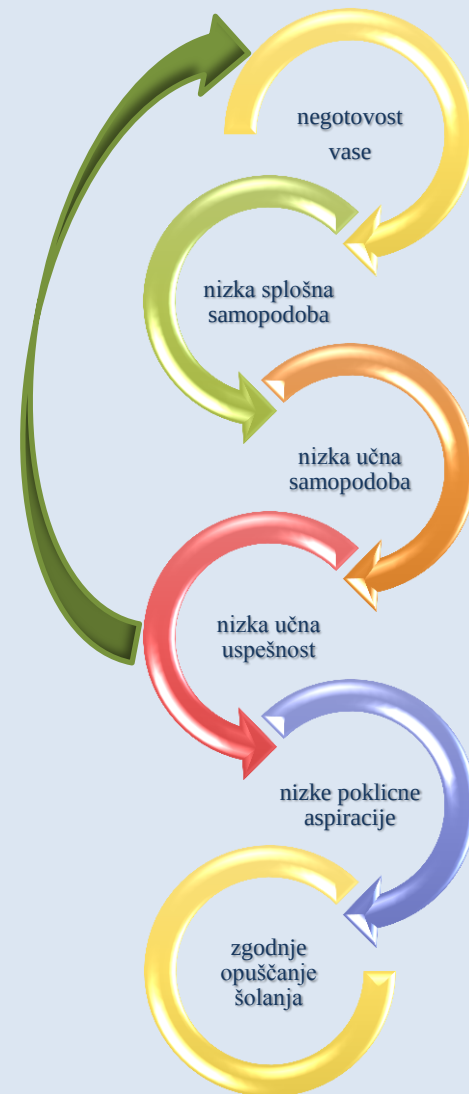
Visoka korelacija med samopodobo in učno uspešnostjo.

Tudi pri mladostnikih s *slabšo učno uspešnostjo* je lahko:

- ➡ motivacija za ukvarjanje z izvenšolskimi dejavnostmi – z „neformalnimi vsebinami“ – zelo visoka (prostovoljno delo, počitniško delo, branje, šport, glasba, najrazličnejši hobiji, ...),
- ➡ posledično je lahko visoka njihova samopodoba na tem področju.

Cilj: „Nagovoriti“ učno manj uspešne mladostnike z višanjem njihove samopodobe.

Cilj: S spodbudo *učitelja* „prenesti“ interes, motivacijo, pozitivno samopodobo, načine premagovanja ovir in uspeh s *področja neformalnega učenja na področje formalnega izobraževanja*.

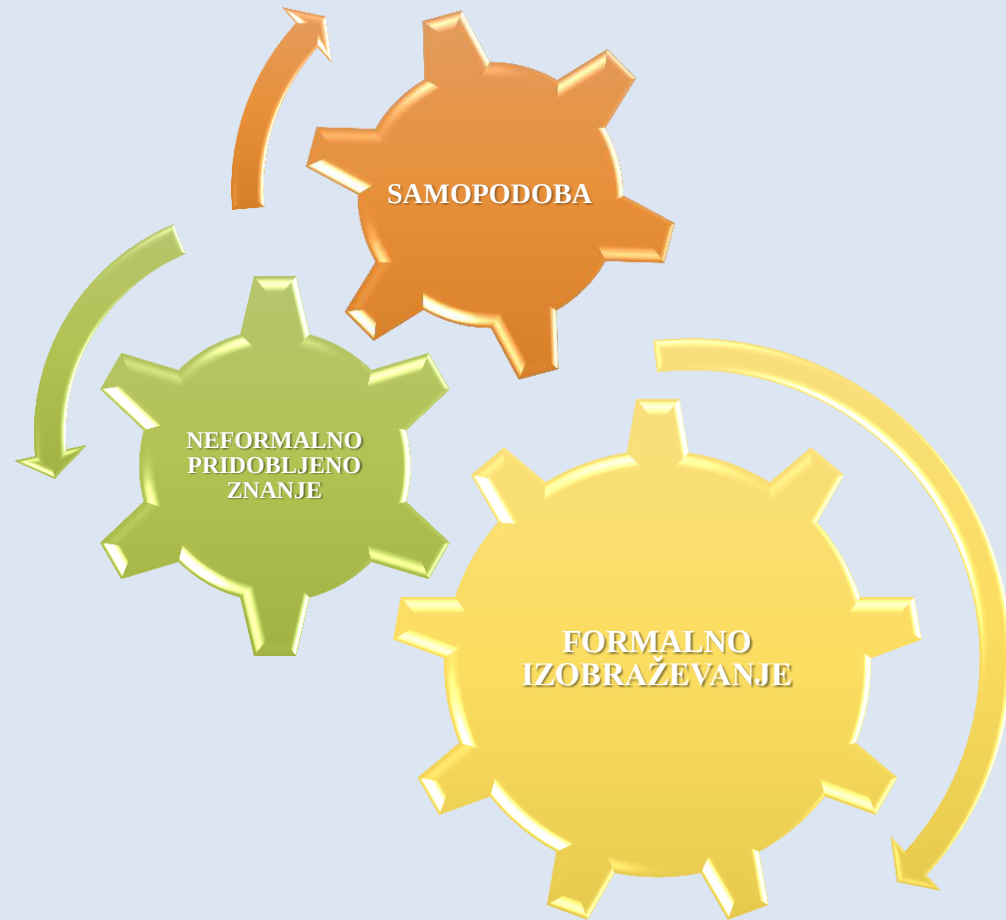
Predlog zviševanja nizke učne uspešnosti

Učitelji poznajo dokumente o (Københavnska deklaracija ter Maastrichtski, Helsinški in Bordojski in Bruški komunike) **in orodja za beleženje neformalno pridobljenega znanja pri mladostnikih** (Mapa učnih dosežkov, Neformalni indeks).

Učitelji prepoznajo potencial neformalno pridobljenega znanja, mehanizme motivacije in višanja samopodobe, ter lahko to uporabijo kot spodbudo za šolsko delo.

Predlogi:

- 1) Razširiti in poglobiti povezovanje učiteljev in dijakov z zunajšolskimi dejavnostmi.
- 2) Opolnomočiti učitelje za delo z mladostniki (preko nef. prid. znanja), ki so za šolsko delo manj motivirani.
- 3) Usposabljanje učiteljev (motiviranje mladostnikov preko nef. prid. znanja) za večjo učno uspešnost in manjši osip.

Ugotovitve

- Raziskave (individualne karakteristike: starost, spol, izobraževanje, prihodki, družina itd. pomembne)
- Rezultati ICCS 2009 (Slovenija)
 - zahtevnostne ravni (SI- 9%)
 - posamezni konstrukti: dejavnosti učencev, šola, državljani in družba, učenci in družba, pravice in odgovornosti, institucije in družba, sodelovanje v družbi

Problemi/rešitve

- Posamezne rešitve (vednost, stališča, pripravljenost za delovanje)-večinoma razlike med skupinami (posamezne lestvice)
 - manj sodelovanja v šoli, manj diskusije s starši/prijatelji
 - nenaklonjenost skupnim demokratičnim vrednotam, ki podpirajo demokratično družbi
 - bolj nestrpni
 - pri neformalni politični participaciji razlik ni, VENDAR bolj podpirajo nelegalna delovanja (v prihodnje)
- Kaj je znanje (dolgoletni redukcionizem) - odpreti razpravo o šolskem znanju!

Sodelovanje s šolami

- **Učitelji:**
 - Povratna informacija o stanju v šolah
 - Kaj je smisel šole?
 - Iskanje “krivca” – iskanje rešitev
- **Dijaki:**
 - Aktivno sodelovanje (ni mi treba biti tiho, sem slišan, lahko povem, kaj mislim)
- **Pisanje ➡ pismenost**

Sklepne ugotovitve

- Smiselnost interdisciplinarnega pristopa pri preučevanju učne (ne)uspešnosti
 - Globalizacijski (evropski) vpliv, ki šoli jemlje socializacijsko vlogo
 - Odnosna, emancipatorna vloga šole
 - Komplementarnost kognitivnih in nekognitivnih pristopov
- Smiselnost ne le akcijskega ampak tudi konceptualno-teoretskega raziskovanja
- Kratkoročni projekti – smiselno nadaljevanje v okviru novih projektov (CAREER, TITA) in sistemskih rešitev